

THE WINNER IS

Bij het Eurovisiesongfestival laait de discussie over vriendjespolitiek elk jaar weer op. Een analyse laat zien hoe eerlijk het toekennen van de punten nu eigenlijk verloopt.

Hoe eerlijk is het Songfestival?

Tientallen landen vaardigen jaarlijks een liedje af naar het Eurovisiesongfestival. De landen geven elkaars inzendingen punten en aan het eind van de avond is er één winnaar. Over die punten is er na afloop vaak gemopper, zeker als Nederland alweer niet heeft gewonnen. Het is allemaal niet eerlijk: de Oostblok-landen stemmen alleen maar op elkaar, net als die Scandinaviërs. Het is één en al vriendjespolitiek.

Berucht zijn ook Griekenland en Cyprus die elkaar altijd volop punten geven. In 2003 eindigde Griekenland bijvoorbeeld op plaats zeventien van de zesentwintig met *Never let you go* (wie

kent het nog?). De ballade kreeg in totaal vijftientig punten, maar Cyprus gaf, als elk jaar, het maximale aantal van twaalf punten aan zijn buurland. Dat moet toch doorgestoken kaart zijn?

Wat is eerlijk?

Wiskundige Michel Vellekoop en econometrist Laura Spierdijk ontdekten bij de koffieautomaat van de Universiteit Twente dat ze allebei het songfestival fanatiek volgden. Ze raakten aan

de praat over de zogenaamd oneerlijke puntenverdeling. Ze vroegen zich af of de klachten hierover wel klopten. Ze besloten om op een nette, wetenschappelijke manier uit te zoeken of het punten geven eerlijk verliep.

Eén probleem daarbij was dat de kwaliteit van een ingezonden liedje niet bekend is. Vellekoop en Spierdijk losten dat op door het gemiddelde aantal punten van een nummer als maatstaf voor kwaliteit te nemen. Vervolgens keken ze hoe losse landen van dat gemiddelde afwijken: oftewel hoe sterk hun voorkeuren zijn. Vellekoop: “Nederland geeft gemiddeld 2,5 punten te veel aan België en 1,6 te weinig aan Malta. Het is natuurlijk leuk om te zien wie elkaar veel punten geeft, maar om iets te zeggen over de onderliggende structuur moet je meer doen en een model formuleren.”

Veel bestaande artikelen kijken alleen naar de samengevoegde data. Maar als je naar de statistieken van alle landen bij elkaar kijkt, zie je soms dingen die ook verklaard kunnen worden door andere variabelen. Het kan bijvoorbeeld best zo zijn dat twee buurlanden elkaar veel punten geven doordat ze dezelfde muzieksmaak hebben. Vellekoop en Spierdijk besloten daarom om de verschillende landen los van elkaar te bekijken en te bepalen welke variabelen hun voorkeuren het beste verklaarden. “Wat we mee moesten noemen volgde vrij direct uit de folklore. Geven buurlanden elkaar meer punten? Speelt religie een rol? Hoe belangrijk is de taal?”

Het precies definiëren van die variabelen bleek veel werk. Hoe meet je hoe dicht twee landen bij elkaar liggen? En tellen landen waar een zee tussen zit als burens? Als Groot-Brittannië een buurland is van Nederland, dan is het eigenlijk ook een buurland van Italië. De zeeburens sneuvelden uiteindelijk in het model en voor afstand tussen landen werd de afstand tussen hun hoofdsteden genomen. Grappig was ook dat er voor andere zaken juist al heel veel definities bestonden. Zo bleken er meetsystemen te bestaan die aangeven hoeveel twee talen op elkaar lijken.

Krachtige theorie

Vellekoop was verbaasd toen hij ontdekte hoe ze al die gegevens konden combineren: “Ik had steeds het gevoel dat je goed moest opletten met afhankelijkheden en dat het een probleem was dat we allerlei varianties en schalen door elkaar heen gebruikten. Maar toen bleek er een stelling te bestaan die zegt dat je door het stellen van een paar heel zwakke eisen toch convergentie naar de goede parameter krijgt, en zo vrij consistent een schatting kunt maken van al die varianties. Binnen de econometrie is dit allemaal zeer bekend, maar als wiskundige is het heel leuk om te zien hoe krachtig de theorie in een ander vak blijkt te werken.”

Uit hun model was te zien welke variabelen per land een grote invloed hebben. Nederland geeft bijvoorbeeld veel punten aan een solozangeres die in het Frans zingt. Vellekoop noemt de voorkeur voor een taal niet oneerlijk: “Je kunt er niets aan doen als je Frans nu eenmaal mooier vindt.” Die taalvoorkeur bleek trouwens het allersterkste bij Griekenland en Cyprus. Zij straffen landen die in een taal zingen die ver van de eigen taal af staat relatief hard af. Dat deze landen elkaar zoveel punten geven, komt dus niet alleen doordat ze burens zijn. Taal is een sterkere verklarende variabele.

In het algemeen lijken burens elkaar iets meer punten te geven, maar de variabele ‘buurland’ sprong er bij de meeste landen niet enorm uit. Bij de Scandinavische landen lijken de onderlinge punten beter te verklaren door vergelijkbare muzieksmaak dan door vriendsjespolitiek. Grote uitzondering zijn Estland, Letland en Litouwen. Vellekoop: “Die houden wel erg veel van hun burens: die krijgen gemiddeld bijna vier punten te veel. Onze algemene conclusie was dat de Baltische staten wel iets uit te leggen hebben over hun stemgedrag.”